

не завжди готові адаптуватися до нових цифрових форматів і долучатися до такого ланцюжка, як автор-онлайн-платформа-читач.

Таким чином, попри свою культурну цінність і потенціал, мережева література потребує посиленої підтримки для подальшого розвитку й інтеграції в сучасну українську культурну спадщину.

Список використаної літератури

1. Дербеньова Л. В. Літературний комп'ютерний феномен у комунікативно-мережевій культурній парадигмі. *Гілея: науковий вісник*, 2013. № 76. С. 151–153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2013_76_54 (дата звернення: 27.11.2023).

2. Завадський Ю. Р. Типологія й поетика мережевої літератури і сучасне західне літературознавство : Автореф. дис. .... канд. філол. наук: 10.01.06. Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В.Гнатюка. Тернопіль, 2006. 21 с. (дата звернення: 29.11.2024).

3. Книгарня Є: «Хвости. Найперший детектив» Анна Захарук [Електроний ресурс]. Режим доступу: <https://book-ye.com.ua/> (дата звернення: 01.11.2024).

4. Мережева література – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Мережева_література (дата звернення: 01.11.2024).

Аліна Шавлюк,
Тернопільський академічний ліцей
«Українська гімназія» імені Івана Франка
Науковий керівник:
учитель-методист Ольга Зарихта

ПРОРОЧЕ ОСМИСЛЕННЯ РЕАЛІЙ СЬОГОДЕННЯ В РОМАНІ СЕРГІЯ ЖАДАНА «ВОРОШИЛОВГРАД»

Сергій Жадан уже давно є важливою складовою української культури, а закордонні видання називають його «бардом українського Сходу». Це сучасний українській поет, прозаїк, перекладач, співак і музикант, засновник

та фронтмен гурту «Жадан і Собаки», волонтер, а віднедавна — ще й військовослужбовець. І чим би він не займався, все у нього виходить вдало. У чому ж тоді криється шалена популярність молодого митця. На своєму культурологічному каналі його літературний побратим, ще один молодий автор Богдан-Олег Горобчук так визначає «три кити популярності» Сергія Жадана. Перший – це його універсальність і різноманітність при збереженні вихідного продукту. Другий – це стабільність і продуктивність. Важко заперечити той факт, що Жадан – один з небагатьох українських митців, які здатні себе повністю забезпечувати творчістю. І це, без сумніву, стимулює письменника творити. Що не рік, то або нова збірка, або п'єса, або музичний альбом, або мультимедійний проєкт, або чергова міжнародна премія, якою реагує світова спільнота на черговий переклад за кордоном. І найцікавішим є те, що продукція Жадана постійно користується попитом багатьох людей. Третя фішка – це феноменальне вміння поєднувати доступність своїх творів із естетичною переконливістю. Сергій Жадан вдало використовує різні мовні потоки, створюючи колоритних персонажів, віртуозно застосовує різні художні засоби, що вражають своєю витонченістю та разом з тим є абсолютно зрозумілими.

Один з найпотужніших прозових творів Сергія Жадана. «Ворошиловград» – це не конкретне місто чи місце і навіть не відмітка на карті України, а часовий проміжок в житті головного героя й у житті самого Жадана та мільйонів українців, які жили тоді на Донбасі. Головний герой зауважує, що Ворошиловграда вже давно немає, але є Луганськ – українське місто, яке обов'язково повернеться додому. Твір Сергія Жадана – це не совкова ностальгія, а швидше розповідь про власні спогади, про дружбу, про любов, що волею долі припали на той час, коли Луганськ був Ворошиловградом.

Для самого автора – це не просто літературне дослідження власного життя, а ще й спроба донести до читача особливості цього місця, змусити проникнути в його сутність, знайти у цьому «дикому» регіоні щось таке, за що його так люблять місцеві і часто не розуміють або ж просто зневажають

приїжджі. Одна з найбільших проблем української літератури, на думку Сергія Жадана, – це незасвоєність величезних територій, коли сучасні письменники не наважуються писати про незручні географічні точки України. Тому роман «Ворошиловград» – це ще й спроба розірвати це замкнене коло й розповісти усьому світові (адже письменника знають і читають далеко за межами України) про український Донбас: чесно і без прикрас.

Книга починається зі слів: «Історії українського рейдерства присвячується». І справді, проблеми головного героя Германа Корольова пов'язані з незаконним привласненням автозаправної станції, що історично опинилася на досить жвавій трасі, якою тисячами проїжджають фури з Харкова на Схід та у зворотному напрямку. У творі вдало передано донбаський колорит. Автор використовує багато суржику і російського дискурсу, завдяки чому досягається правдоподібність і психологічна точність у змалюванні персонажів.

Цікаві літературні прийоми, завдяки яким хлопець згадує той час, – це, мабуть, найяскравіші частини роману. Як, наприклад, переглядання Германом фотоальбому з Тамариними родичами після похорону її матері і своєрідний флешбек у минуле (цікавий прийом у кінематографії), ті часи та в думки тих людей зі світлин. Подібна ретроспектива дозволяє головному героєві зовсім по-іншому подивитися на те, що з ним відбувається і нарешті збагнути, чому його колишні друзі і просто знайомі, як і ті, з ким доля звела його зараз, так «тримаються за порожнечу, сидять у своєму минулому, хапаються за нього, і не витягнеш їх звідти» [1; с. 374]. Колись Герман непогано грав у футбол. Тому десь на межі напівмарення чи сну він знову опиняється на імпровізованому полі і ганяє м'яча з друзями дитинства. Та коли ділиться незабутніми враженнями з місцевим істориком Ернестом Тельманом про матч, то з'ясовується, що золотий склад «Меліоратора-91», усі ці заслужені майстри спорту в окремо взятій сонячній долині кілька років тому згоріли у власному кінотеатрі, а їхні душі давно упокоїлися на місцевому кладовищі. Проте пережиті відчуття і якась особлива радість пізнання самого себе і

повернення до власних коренів виявляються саме тим, що Герману зараз потрібно. Трагічним і ключовим у романі є момент, коли рейдери спалюють бензовоз, не домовившись із власником автозаправки, тим самим залишивши головного героя без засобів для ведення власного бізнесу. До того ж на гроші його кинув і харківський друг Борис Колісниченко (Болік). Проте це не зламало Германа, а навпаки допомогло зрозуміти, чому він тут, що повинен робити і як жити далі. Опинившись поміж знайомих і не відомих йому людей, які спочатку насторожено, а згодом із розумінням та вдячністю почали уважно спостерігати за його вчинками, головний герой просто не має вибору: він змушений їх не розчарувати й допомогти вистояти у жорстокому протистоянні з «кукурудзяниками» та їхнім босом, що накинув оком на ласий шматок землі.

Розвиток сюжету супроводжують незвичайні знайомства. Сергій Жадан, як завжди, оригінальний і надзвичайно точний у зображенні не просто героїв роману, а своєрідних прототипів, які фігурували на пострадянському просторі в Донецькому регіоні, як, зрештою, і по всій Україні.

У Сергія Жадана власний стиль. Це те, що суттєво відрізняє його від інших сучасних авторів. А той факт, що він ще й поет, не дозволяє йому спокійно дивитися на речі. Літературні кольори, якими він прикрашає свій роман, дуже яскраві та витончені. Саме на це робили ставку кінематографісти, які зняли в 2018 році за мотивами твору фільм. «Дике поле». «Я бачив, роздумує Герман, – як залягає глибоко в тілі долини чорне серце кам'яного вугілля, як воно б'ється, даючи життя всьому навколо, як свіже молоко природного газу напоює собою в'язкі корені, якими рвуться вгору шаленство і стійкість...» [1; с. 328]. Коли читаєш сьогодні ці рядки, то мимоволі розумієш, що автор натякає на людей, котрі готові захищати своє всупереч обставинам, не боячись навіть смерті.

Ще одна цікава думка, яку вустами пресвітера озвучує Сергій Жадан: «Дві важливі речі у житті – вдячність і відповідальність. Ніхто, крім тебе самого, не вирішить твоїх проблем» [1; с. 516]. Сьогодні ми це усвідомили, бачачи, як світова спільнота здебільшого спостерігає за винищенням

українського народу, дозуючи реальну допомогу зброєю, ніби це якась віртуальна гра, а не страшна реальність.

Роман «Ворошиловград» завершується трагедією: гине Шура Травмований, а з іншого – тріумфом дружби і справедливості. Проте загалом він не завершується зовсім. Незрозумілою залишається подальша доля головного героя. Та хіба це важливо, адже найважливішу справу свого життя Герман уже зробив. Він пам'ятає, хто він і звідки прийшов. Чоловік переконався, що сила в єдності, бо люди стають слабачками і зрадниками саме від беззахисності. Усі його друзі залишилися з ним до кінця, тому що бізнес – це лише бізнес, а «голос крові куди потужніший за голос здорового глузду» [1; с. 449].

Окрім цього, автор роману підводить читача до філософської думки про те, що «життя – річ узагалі малозрозуміла. Ніколи не знаєш, що ховається під поверхнею» [1; с. 443]. А ще головний герой чітко усвідомив, чому він нікуди звідси не поїде (так само сьогодні думають ті, хто і сьогодні залишається на окупованих територіях): «Навіщо їхати туди, де тебе ніхто не чекає? Навіщо тікати від тих, хто тебе любить?» [1; с. 260].

Підсумовуючи, варто зазначити три причини, зважаючи на які «Ворошиловград» варто прочитати кожному українцеві. По-перше, в романі є все, окрім самого Ворошиловграда, і це зовсім не випадково. По-друге, персонажі твору, як і змальовані натуралістичні пейзажі, ніби живуть поза текстом і є уособленням тієї епохи. А третя причина в тому, що Сергій Жадан не просто досліджує українське суспільство в окремо взятому регіоні, а через своїх персонажів відкритим текстом говорить про те, як українці поведуться з власною країною. І навіть якщо вам і не подобається творчість Сергія Вікторовича, роман «Ворошиловград» варто прочитати, щоб реально побачити наші суспільні травми.

Список використаної літератури

1. Жадан С. Роман «Ворошиловград». Чернівці: Видавець Померанцев Святослав, 2023. – 562 с.

2. Велика розмова Сергія Жадана й Юрія Андруховича. URL: <https://www.facebook.com/craft.mgzn/video>.

3. Сергій Жадан про «Ворошиловград». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=283iosklSx4>.

4. Чому Жадан такий популярний? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qFpJ29gHiDI>.

Ярина Синиця,
Тернопільський академічний ліцей
«Українська гімназія» імені Івана Франка
Науковий керівник:
учитель-методист Ольга Зарихта

ФЕНОМЕН «ТЕАТРУ КОРИФЕЇВ» ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ

Національна ідентичність – це відчуття належності людини до певної нації. Слово походить латинської мови і означає «однаковість». Так, ми, українці, мусимо бути якщо не абсолютно однаковими, то хоча б схожими в найголовнішому: усвідомленні себе нацією, народом, єдиною спільнотою. Це те, що вирізняє нас з-поміж інших, згуртовує і робить сильнішими. Українці – унікальний народ. Нас століттями намагалися знищити, пересварити, перекручуючи і крадучи історію, паплюжачи мову та фізично знищуючи справжніх патріотів. Але навіть в таких непростих умовах українська земля продовжувала народжувати велетів духу та мужніх захисників національної ідеї, котрі в часи цілковитої заборони всього українського не боялись творити рідною мовою. Саме до таких ми без сумніву відносимо засновників «театру корифеїв», які не просто ставили українські п'єси, а намагались усіма доступними засобами достукатися до своїх співвітчизників, пробудити в них національну свідомість. На думку багатьох науковців, «театр корифеїв» є абсолютним феноменом в українській історії, зважаючи на те, в яким умовах він розвивався, а його вплив на подальше формування національної